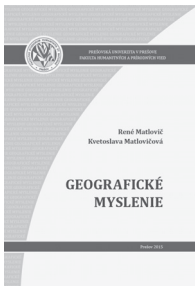

LITERATURA

Matlovič, R., Matlovičová, K.: Geografické myslenie. Prešovská univerzita v Prešove. Prešov 2015, 321 s. ISBN 978-80-555-1416-1.

Na tento typ učebnice sa v slovenskej geografii dlho čakalo. Aj keď existujú viaceré Anglo-americké verzie výkladu minulosti, prítomnosti a budúcnosti geografie, pohľad slovenských geografov chýbal. Prešovským autorom Renému Matlovičovi a Kvetoslave Matlovičovej sa v ucelenej podobe podarilo napísať príbeh histórie geografického myslenia. Spracovať bohatosť geografických myšlienok a zachytiť jedinečnosť dobových intelektov, sociálnych a politických kontextov vyžaduje mnoho práce pri štúdiu a selekcií odbornej literatúry. V zozname li-

teratúry nájdeme autorov a publikácie nielen z oblasti spoločensky a humanitne orientovaných vedných disciplín ako história, lingvistika, ekonómia, sociológia, ale aj z filozofie, metodológie vied, oblasti vedy o komplexite, teórie systémov a evolučnej teórie. V zozname literatúry nachádzame klasické a kanonické práce, ale aj práce mladej generácie slovenských geografov. V tejto súvislosti autori zaradili 23 rámciekov, v ktorých sa objavujú reflexie niektorých geografických prístupov rozvíjaných v prostredí slovenskej geografie.

V úvode sa autori zamýšľajú na tým, akým konceptom vyjadriť mimoriadnu komplexnosť bádateľských záujmov v geografii, ktoré zahŕňajú kvalitatívne odlišné javy a procesy. Z pomedzi viacerých možností si vybrali koncept miesta. *Miesto* patrí zásluhou Platóna a Aristotela medzi najstaršie koncepty geografického myslenia (s. 8). Spolu s priestorom ho považujú za stmelujúci koncept geografického bádania, ktorý je hojne využívaný v (post)pozitivistickej, relačnej a postmodernej geografii.

Knihu „Geografické myslenie“ možno rozdeliť do troch častí. V prvej nás autori sprevádzajú rôznymi konceptmi, prístupmi a klasifikačnými schémami interpretácie vývoja vedeckého myslenia a poznávania. Autori prezentujú nasledovné

duality: *anachrónny vs. diachrónny prístup, internalistický vs. externalistický prístup, Kuhnov teória vedeckých revolúcií vs. Foucaultova koncepcia*. Po krátkej diskusii si pri tvorbe obsahovej štruktúry vybrali anachronický prístup (chronologické hľadisko), Kuhnovu koncepciu paradigmatického vývoja vedeckého poznania, ktorú v prostredí slovenskej geografie na vývoj geografického myslenia aplikoval Ján Paulov (2012) a Peetov (1998) model abstrakcie poznávania geografickej reality rozlišujúci (meta)filozofickú, teoretickú a praktickú sféru vedeckého bádania.

Druhá časť sa venuje paradigmatickému vývoju geografie a súvisiacim etapám geografického myslenia, ktoré sú spracované v dvoch tabuľkách na strane 33 a 34. Kombináciou uvedených prístupov sa autorom podarilo vymedziť šesť etáp geografického myslenia: *predmoderná exploračná geografia, moderná exploračná geografia, moderná pozitivistická geografia, moderná postpozitivistická geografia, obrat k postmodernej geografii a postmoderná postštrukturalistická geografia*. Rozsah kapitol sa prirodzene líši podľa toho, koľko myšlienok a poznatkov priniesli do poznávania geografickej reality spomínané prúdy geografického myslenia. Najrozsiahlejšia kapitola: „Moderná pozitivistická geografia“ obsahuje podkapitoly: „Comtov pozitivismus“, „Evolučná teória a sociálny darvinizmus v geografii“, „Geografia ako priestorová veda“ a „Behaviorálna geografia“, avšak zaradenie podkapitoly „Regionálna prístupy a chorologická koncepcia geografie“ je v tomto kontexte sporné. Na druhej strane menej priestoru autori venovali vzťahu (neo)pozitivismu a geografie v súvislosti s novou ekonomickou geografiou.

Ak obsah kníhy porovnáme s obsahom podobne zameraných učebníc Anglo-americkéj proveniencie tak zistíme, že postmoderné a postštrukturalistické geografie dostali oproti iným menej priestoru. S porovnateľným rozsahom post-geografií sa stretávame aj u českého kolegu Petra Daněka (2013). Ako príčinu tohto deficitu vidím v tom, že vývoj slovenskej geografie v týchto prístupoch nemá žiadne personálne zastúpenie, žiadnu akademickú tradíciu, ani inštitucionálnu podporu v rámci príbuzných vedných odborov. Korene tohto zaostávania nájdeme v (ne)dávnej minulosti, v československej geografii, ktorá témy západnej (postmodernej) filozofie a kultúrneho obratu nerozvíjala. Autori poznamenávajú, že postmoderné prístupy v slovenskej geografii ako prví reflektovali Paulov a Matlovič z konca 20. storočia (s. 243).

Veľkým prínosom je kapitola päť „moderná postpozitivistická geografia“, ktorá prezentuje novú transdisciplinárnu oblasť poznania „teóriu komplexity v geografii“. Autori poukazujú na to, že holistické myslenie je integrujúcou filozofiou pri objasňovaní a modelovaní evolučných vlastností prírodných a sociálnych systémov. Správanie sa niektorých fyzikálnych a biologických systémov vykazuje podobné vlastnosti, s ktorými sa stretávame pri skúmaní vzájomných vzťahov v geografickom prostredí. Sociálna realita môže byť popisovaná, reprezentovaná, objasňovaná, vysvetľovaná konceptmi a prístupmi teórie komplexity, ktoré vo svojich výskumoch aplikujú tak fyzickí ako aj humánni geografi.

Autori pomerne veľkú pozornosť venovali štrukturalistickým prístupom v geografii. Rozpracovali dialektický a historický materializmus ako predpoklad rozvoja radikálnej, resp. marxistickej geografie. Rozsiahlu časť venovali Davidu Harveymu, ktorý sa považuje za priekopníka marxistickej perspektívy v ekonomickej geografii. Tu sa ponúkal priestor pokračovať a rozpracovať jednu z aktuálnych tém geografických výskumov, ktorá sa zaoberá vzťahom finančného systému, ekonomických kríz a geografie (priestoru). Geografia financionalizácie kapitálu a spoločnosti, ktorá sa často odvoláva na Harveyho kritiku globálneho toku a akumulácie kapitálu sa snaží ukázať ako poskytovanie riskantných finančných produktov narúša sociálne a ekonomické vzťahy medzi jednotlivými aktérmi a miestami a produkuje krízové udalosti s nepredvídateľnými sociálno-priestorovými dopadmi.

V rámci takto koncipovanej práce a klasifikačnej schémy vývoja geografického myslenia sa do pozornosti nedostali všetky prístupy, koncepty alebo témy. V kontexte ekonomickej geografie uvediem len jeden pojem, ktorý sa v práci na viacerých miestach objavil, ale jeho potenciál z hľadiska metodológie vyčerpaný nebol. Filozofické a ontologické zdôvodnenie konceptu sieť autori predstavili v teórii aktér-sieť a v postštrukturalisticky orientovanej relačnej geografii, ale metodologické postupy, techniky a metódy analýzy sociálnych sietí a ich aplikácie v rámci ekonomicko-geografických výskumov (napr. koncept globálnych produkčných sietí alebo sociálne siete v kontexte produkcie poznatkov, inovácií a patentov) autori nezaradili.

Tretia časť nastoľuje otázky budúcnosti geografie (kapitola osem). Autori rozvíjajú štyri aspekty spoločenskej relevancie geografie, ktoré môžu zvýšiť hodnotu geografie a zlepšiť jej postavenie medzi vednými disciplínami. Heuristická relevancia by mala podľa autorov smerovať k premosteniu naturalistických a humanistických metodologických postup. Ako spoločný integračný koncept uvažujú zamerať sa na štúdium komplexných nelineárnych vyvíjajúcich sa systémov (s. 274). Aplikačná relevancia geografie sa ukazuje v politickej sfére pri riadení, organizovaní, plánovaní a ochrane jednotlivých zložiek zemskeho povrchu – komplexný teritoriálny prístup, ktorá má potenciál nahradiť sektorový prístup (s. 278). Potenciál aplikačnej relevancie autori ukazujú v rámci novo vznikajúcej vede o systémoch služieb. Edukačná relevancia geografie v súčasnej ére informatizácie zdôrazňuje filtrovanie relevantných informácií s dôrazom na geografiu etických a estetických hodnôt, čo je „úlohou“ morálnej relevancie geografie. Autori tvrdia, že budovanie značky geografie súvisí s jej imidžom a identitou (s. 286). Pre úspech značky „geografia“ je potrebné vsadiť na vhodne nastavený marketing, ktorý umožní lepší prístup k limitovaným finančným zdrojom. Dovolím si tvrdiť, že budovanie identity a imidžu značky geografia nie je možné bez „ politickej podpory“ – aplikačná rovina. Relevancia edukačného alebo heuristického rozmeru nutná, ale nie dostačujúca podmienka rozvoja a vitality geografie.

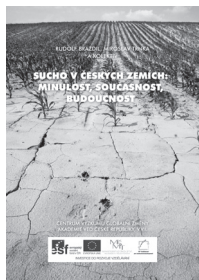
Učebný text „Geografické myslenie“ považujem v slovenskej literatúre za veľmi vydarené dielo, ktoré je venované všetkým tým, ktorí vnímajú (meta)filozofiu, (sociálne) teórie a spoločenské problémy za nedeliteľnú súčasť geografických výskumov. Kniha je písaná pomerne náročným jazykovým a odborným štýlom, s ktorým môžu mať študenti prvého a druhého stupňa vysokoškolského vzdelávania určité problémy. Na druhej strane študentom doktorandského štúdia bude veľmi užitočná pri hľadaní odpovedí na niektoré filozofické otázky, výskumné problémy a praktické riešenia. A v podstate je určená všetkým tým, ktorí sa zaoberajú konceptom miesta a priestoru vo svojom základom alebo aplikovanom výskume.

*Jaroslav Rusnák, Univerzita Komenského v Bratislave,
e-mail: rusnak@fns.uniba.sk*

Literatúra:

- DANĚK, P. (2013): Geografické myšlení: úvod do teoretických přístupů. Masarykova univerzita, Brno.
- PAULOV, J. (2012): Základné paradigmy v rozvoji geografie ako vedy: pokus o stručnú identifikáciu. Geografický časopis, 64, 2, 111–120.
- PEET, R. (1998): Modern geographical Thought. Blackwell, Oxford.

Brázdil, R. Trnka, M. a kol.: Sucho v českých zemích: minulost, současnost, budoucnost. Centrum výzkumu globální změny Akademie věd České republiky, v. v. i., Brno 2015, 402 s. ISBN 978-80-87902-11-0.

Sucho predstavuje jeden z extrémů, které s sebou přináší klimatická změna a kterému se budeme muset naučit čelit. Na rozdíl od povodní se jedná o jev „plíživý“, kdy si jej začínáme většinou uvědomovat, až když udeří plnou silou a náprava již může být velmi náročná. Dvojnásob zde proto platí citát římského dramatika Plauta „Je hloupost kopat studnu až tehdy, když hrdlo svírá žízeň.“

Jedním z významných počínů, který přináší tolik potřebné poznatky o fenoménu sucho, je kniha „Sucho v českých zemích: minulost, současnost, budoucnost“ kolektivu 45 autorů v čele s prof. RNDr. Rudolfem Brázdilem, DrSc. a prof. Mgr. Ing. Miroslavem Trnkou, Ph.D. Na zpracování této rozsáhlé monografie se podíleli odborníci se širokým spektrem zaměření, počínaje meteorology, klimatology, specialisty na fyziku atmosféry, agroklimatology a hydrology, přes odborníky na biologii, pedologii, lesnictví, historii,

socio-ekonomii a další obory. Takto rozsáhlý a erudovaný autorský kolektiv dává tušit, že se nám do rukou dostává výjimečná kniha jak svým obsahem, tak také rozsahem.

Vlastní kniha je rozdělena na osm kapitol a doplněna bohatým seznamem literárních a archivních pramenů včetně tematicky zaměřených internetových zdrojů. Po úvodní kapitole jsou prezentovány dosavadní poznatky o suchu v České republice, které představují shrnutí prací zabývajících se tímto fenoménem na našem území od středověku do současnosti. Kromě popisu záznamů o suchu ve starých českých tiscích jsou představeny i vědecké poznatky o suchu, jako např. časoprostorové analýzy variability sucha, dopady sucha na zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství v minulosti.

Kapitola 3 uvádí podrobný přehled výchozích údajů a metod pro studium sucha. Mimo přístrojových meteorologických a hydrologických pozorování jsou zde podrobně popsány dokumentární údaje jako základní zdroj pro rekonstrukci klimatu a hydrometeorologických extrémů. Součástí je také podrobný přehled řady nejrůznějších indexů, které slouží ke studiu a popisu komplexního jevu, jakým je právě sucho. Vybrané indexy jsou v dalších částech využívány k vyjádření časoprostorové variability sucha na území České republiky. Pozornost je dále věnována dendrochronologiím, které mohou sloužit k identifikaci roků s extrémními klimatickými podmínkami pro růst stromů. Na závěr této kapitoly jsou uvedeny také nejnovější moderní metody dálkové detekce využívané pro studium sucha. Na jednom místě jsou zde shrnuty možnosti, jak sucho sledovat a analyzovat. Tato kapitola, především její části o indexech používaných k charakterizování sucha do budoucna, může posloužit jako předloha pro nejednu vysokoškolskou učebnici.

Následující rozsáhlá kapitola je věnována časoprostorové variabilitě sucha v českých zemích. Zahrnuje analýzu sucha na základě indexů stanovených z přístrojových měření, hodnocení sucha na základě detailního modelu půdní vlhkosti. Z dokumentárních pramenů v kombinaci s naměřenými údaji byla sestavena pětisetletá chronologie sucha. Ještě delší období zahrnuje dendrochronologie dubu, jehož přírůsty jsou citlivé na sucho. Použitá dendrochronologie dosahuje úctyhodných téměř 1250 let. Detailně jsou popsány vybrané extrémní suché epizody, a to jak na základě přístrojových měření, tak i podle dokumentárních pramenů. Pro každý vybraný rok je uveden popis průběhu a případných následků sucha.

Synoptické příčiny sucha popisuje pátá kapitola. Zabývá se rozborem charakteristických rysů pole přizemního tlaku vzduchu v evropsko-atlantské oblasti. Dále jsou zde zkoumány možné souvislosti mezi různými variantami indexů sucha a časovými řadami reprezentujícími vybrané klimatotvorné faktory. Zajímavá je analýza změn využívání české krajiny za posledních cca 150 let, se kterou souvisí zadržování vody krajíně. Nejen z celkového pohledu na území České republiky, ale i z výsledků na vybraných pilotních územích, je zřejmé, že je urychlován odtok

vody z území, zvyšuje se nebezpečí větrné i vodní eroze a tím dochází k degradaci půdy. Výrazné změny nastaly v říčních nivách větších toků, kdy jejich koryta byla napřimována a regulována. Došlo k razantnímu snížení rozsahu lužních lesů. Mnoho zemědělsky využívaných ploch bylo meliorováno, popř. vybaveno závlahovými zařízeními. Tato infrastruktura však po roce 1989 přestala být často pro svou ekonomickou náročnost využívána a její opětovné zprovoznění může být značně komplikované.

Kapitoly 6 a 7 představují z pohledu přípravy strategií na ochranu před dopady sucha stěžejní části celé knihy. První z nich podrobně rozebírá dopady sucha na vybrané sektory národního hospodářství. Je nezbytné odborné i laické veřejnosti včetně politiků neustále zdůrazňovat, jaké následky může sucho přinést, zvláště pokud na něj naše společnost nebude dostatečně připravena. Vláda České republiky sice schválila dne 29. července 2015 usnesení č. 620 k přípravě realizace opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody, ale jak ukazují zkušenosti z praxe, od výsledků výzkumu k jejich prosazení a zavedení do běžného života je dlouhá a strastiplná cesta. Obzvláště, pokud by případná opatření měla mít podobu určitého omezení (např. omezení zástavby v záplavových územích, změna účelu využití ploch apod.). Dobře míněné návrhy úprav právních předpisů se pak často rozmělní do obecných ustanovení bez patřičných restrikcí, popř. s minimální možností jejich vymahatelnosti.

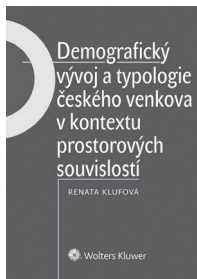
Odhad změn vybraných klimatologických charakteristik v České republice a tím i možný výskyt sucha v budoucnosti popisuje kapitola 7. Hodnocení je provedeno na základě tří klimatických modelů. Ukazuje se, že do budoucna lze očekávat nárůst teplot vzduchu při minimálních změnách úhrnů srážek. Bude docházet ke zvyšování extremity klimatu, což reprezentuje např. vyšší počet tropických dní či prodlužování bezsrážkových period. Dopady, které mohou mít tyto změny klimatu na zemědělství, ale i další sektory hospodářství (např. zásobování pitnou vodou), je třeba urychleně vzít v potaz a zahájit neprodleně proces adaptace společnosti na bezpečnostní rizika sucha. Včasná realizace adaptačních opatření podle promyšlené koncepce bude zcela jistě ekonomicky i funkčně efektivnější oproti uplatňování nápravných opatření až v době nedostatku vody, ať už pitné, nebo vody potřebné pro průmysl či zemědělství. Možné směry adaptace na sucho nastiňuje i závěr sedmé kapitoly. Jak je uvedeno mimo jiné v závěru celé knihy „ochota společnosti věnovat úsilí a prostředky systematické přípravě na epizody sucha je tradičně nižší než v případě povodní. Proto zbývá v této oblasti ještě mnoho práce“. V tomto nelze jinak, než dát autorům jednoznačně za pravdu a využít maximálně výsledky jejich rozsáhlého výzkumu k přesvědčování odpovědných pracovníků státní správy a samosprávy o potřebnosti jednotného dlouhodobého konceptu přípravy adaptace na sucho.

Publikace, která byla vydána v rámci projektu „Vytvoření interdisciplinárního vědeckého týmu se zaměřením na výzkum sucha“ v Centrum výzkumu globální

změny AV ČR, v. v. i. – CzechGlobe, představuje komplexní pohled na problematiku sucha z mnoha úhlů. Že se jedná o mimořádný počín, dokazuje i Cena Josefa Hlávky za rok 2015, kterou této knize udělila Správní rada Nadace Český literární fond v oblasti vědecké literatury. Jde o nejpodrobnější práci věnovanou vývoji sucha ve střední Evropě, která by neměla chybět v knihovnách nejen odborníků na klima či vodní hospodářství, své si v ní najdou i zástupci jiných vědních oborů. Vzhledem k multidisciplinárnímu zaměření autorského týmu bude přínosem pro široké spektrum čtenářů.

*Pavla Štěpánková, Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka, v. v. i.,
e-mail: pavla_stepankova@vuv.cz*

Klufová, R.: Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí. Wolters Kluwer, Praha 2015, 276 s. ISBN 978-80-747-8733-1.

V publikaci provedená systematická pozornost venkovskému prostoru v podání doktorky Klufové bezesporu dokladuje neslábnoucí zájem (nejen) geografů o problematiku studia venkova a možností jeho rozvoje. Autorka zdařile doplňuje četné diskuze věnované tomuto tématu o vlastní výzkum hodnocení demografického vývoje venkovského prostoru v letech 2001–2011 a seznamuje čtenáře s hodnotnými výsledky potvrzující některé již doložené a jindy spíše očekávané skutečnosti. Práce ukazuje možnosti využití kombinace geografických informačních systémů, nástrojů prostorové analýzy dat a prostorové statistiky, spolu, s klasickými vícerozměrnými metodami pro řešení problémů spojených s vymezením a typologií venkova. Samotný text pak v některých případech odkrývá náročnost interpretace takto zpracovaných dat a je doprovázen velkým množstvím tabulkových a grafických příloh. Řada map nikoho nenechá na pochybách o ukotvení tématu v geografii, nicméně je ke škodě, že formát publikace a tisk ve stupních šedi snižuje jejich hodnotu.

Publikace je také určitě nápomocná, pakliže čtenář žádá pouze částečné seznámení s tématem či hledá konkrétní výsek problematiky. Takto „odděleně“ je možno si přečíst přehledové kapitoly věnované vývoji českého venkova či teoretickým východiskům rozvoje venkova a přístupům k jeho vymezení. Srovnatelně lze využít zdařilou kapitolu věnovanou dosavadním typologiím venkova. Autorka těmito kapitolami přispívá k postupnému seznamování české odborné veřejnosti s aktuálními zahraničními koncepty, teoriemi a typologiemi a doplňuje tak některé publikace (např. Hruška, Konečný 2014). Určitá „samostatnost“ těchto kapitol pak byla asi důvodem zařazení cílů a metodiky monografie až za výše uvedené kapitoly.

Pro čtenáře, kteří chtějí zejména porozumět prezentovanému výzkumu, tak může být přínosné začít od této kapitoly a případně se k předešlým kapitolám vrátit.

Autorka v publikaci nejprve sleduje vývoj ve třech typech území vymezených na základě velikosti obce a stanovení zón dojížděky do zaměstnání. Ta je stanovena pomocí nástrojů síťové analýzy v GIS na základě časové dostupnosti jednotlivých center. Takový přístup je diskutabilní (samotná existence centra s více než 10 tisíci obyvateli automaticky neznamená, že dané centrum vytváří pracovní příležitosti či má vyvinuty obslužné funkce pro obyvatele v zázemí), nicméně autorka v dalším kroku ukazuje srovnatelnost tohoto vymezení s pracemi identifikující centra na základě dojížděky a vyjížděky do zaměstnání, studia či jinými službami. Potvrzuje tak myšlenky a výzkum dalších autorů (např. Šimon 2011) hovořící o tom, že rozdíly mezi těmito oblastmi jsou významné a že v řadě vývojových charakteristik obyvatelstva jsou venkovské obce mnohem podobnějším k městům než k populačně menším obcím v zázemí měst. Z autorkou představených výsledků mimo jiné vyplývá, že ve sledovaném desetiletí dochází zejména z důvodu migračních pohybů k odlišným vývojovým trendům venkovských oblastí, měst a suburbánních celků. Zatímco venkovské území a města rychle stárnou, zázemí měst vykazuje pouze pozvolný trend stárnutí obyvatelstva. Představované informace však nejsou vztahovány pouze k venkovskému prostoru, ale jsou interpretovány v kontextu celého území České republiky. Takto si například autorka všímá formování nové „oblasti vzdělanosti“ na Vysočině hnané lokalizací a rozvojem dvou vysokých škol a také posílením úlohy města Jihlavy, coby jednoho ze sídel nově ustanovených krajů České republiky.

Rozsáhlá navazující kapitola je věnována hodnocení demografického vývoje venkovských oblastí ČR na úrovni SO ORP a obcí v období 2001–2011. Autorka zde odpovídá čtenáři na otázku, jakým způsobem se během daného desetiletého období měnily stěžejní charakteristiky odlišující venkov od města. Za sledované charakteristiky determinující rozvoj obou skupin regionů zvolila: základní demografické charakteristiky (věková struktura, struktura podle rodinného stavu), ekonomická struktura obyvatelstva, vzdělanost. Autorka si proto všímá rozdílných vývojových tendencí dle velikostní struktury obcí a potvrzuje již dříve popsany trend, že obce do 3 000 obyvatel a města nad 50 000 obyvatel po celé období let 1991–2011 obyvatelstvo přirozenou měnou ztrácejí, nicméně migračně atraktivní jsou právě venkovské obce. Toto tvrzení je však rozporováno zachyceným vývojem venkovských obcí lokalizovaných při hranicích jednotlivých krajů, čímž autorka potvrzuje tezi vnitřních periferií (Musil, Müller 2006). Autorce se také daří na základě precizní analýzy vyvracet některá všeobecně přijímaná tvrzení jako např. že vnímání moravských obcí jako obcí venkovských je v rozporu s řadou hodnocených charakteristik jako např. nízký význam priméru v zaměstnanosti místních obyvatel.

Publikace je uzavřena typologií obcí z pohledu jejich potenciálu rozvoje a potvrzením výsledků jiných autorů (např. Perlín, Kučerová, Kučera 2010; Hruška 2014), že (nejen) český venkov je prostorem heterogenním. Autorka vymezuje 6 typů venkova (neprofilovaný, problémový rekreační, příhraniční turistické oblasti, stabilizovaný rozvojový, stabilizovaný stagnující, suburbánní rozvojový), jejichž počet se v případě aplikace na SO ORP snižuje na pět (typ příhraniční turistické oblasti se na této úrovni neobjevuje). Lze odtušit, že úloha cestovního ruchu jako významné diferencující charakteristiky je patrně nadhodnocená a vzhledem k ostatním komplexnějším ukazatelům při klasifikaci obtížněji využitelná. Je pozoruhodné, že v kontextu současných teorií opírajících se o význam sociálního kapitálu a endogenního rozvoje autorka klasifikuje jeden z typů venkova, jenž je charakteristický nejvyšším podílem rodáků, věřících a lidí žijících v manželství, jako sociálně stabilní, avšak nerozvojový (stagnující). Je tak patrné, že sociální kapitál a růst (popř. rozvoj) spojuje s jinými znaky obyvatelstva. Přínosná je identifikace odlišujících faktorů jednotlivých typů venkova. Například moravský a český venkov je odlišován faktorem populační velikosti, faktor růstu odlišuje (ne) venkov suburbíí od zbývajících dvou typů a faktor vzdělanostní a věkové struktury rozděluje autorkou vytvořené typy venkova na dvě oblasti: problémový rekreační venkov a stabilizovaný nerozvojový venkov (první skupina) vůči ostatním typům (druhá skupina).

V celkovém souhrnu lze hodnocenou knihu doktorky Klufové doporučit třem skupinám čtenářů: zájemcům o problematiku studia venkovského prostoru, demografům a badatelům využívající matematicko-statistické přístupy a GIS k vysvětlování pozorovaných jevů v prostorových souvislostech. Věřím, že pro ně bude tato publikace jako celek či její dílčí části přínosná a že každý v ní nalezne poznatky obohacujícího jejich dosavadní znalosti.

*Ondřej Konečný, Masarykova univerzita, Brno,
e-mail: 105996@mail.muni.cz*

Citovaná literatura:

- HRUŠKA, V. (2014): Proměny přístupů ke konceptualizaci venkovského prostoru v rurálních studiích. Sociologický časopis. 50, 4, 581–601.
- HRUŠKA, V., KONEČNÝ, O. (2014): Prostor venkova. In: Matoušek, R., Osman, R. eds.: Prostory geografie. Karolinum, Praha, 189–211.
- MUSIL, J., MÜLLER, J. (2008): Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. Sociologický časopis. 44, 2, 321–348.
- PERLÍN, R., KUČEROVÁ, S., KUČERA, Z. (2010): Typologie venkovského prostoru Česka. Geografie. 115, 2, 161–187.
- ŠIMON, M. (2011): Kontraurbanizace: chaotický koncept? Geografie. 116, 3, 231–255.